

מבעד למשקפיו של אקטואר איזון המשאבים: פוליסות ביטוח הוניות - כתבה מס' 7

אקטואר איזון המשאבים [רועי פולניצר](#) מסביר על פוליסות ביטוח הוניות ועל הטבת המס.

שיווק תוכניות ביטוח אלו לשכירים הופסק בשנת 2001, ולעצמאים בסוף שנת 2003.

סוג תכנית הונית ששווק מאוחר יותר מכונה "עדיף". ההבדל העיקרי בין תכנית "מעורב" לבין תכנית "עדיף" הוא מתן גילוי והצגה על ידי חברת הביטוח למרכיבי הפרמיה החדשית (למרכיב הריסק, למרכיב דמי הניהול ולמרכיב החיסכון), דבר שלא נעשה בפוליסת "מעורב" (ראו כתבה שלי בנושא שכותרתה "האם ניתן לפצל את הפרמיה של פוליסת ביטוח מעורב קלאסית למרכיב ריסק ולמרכיב חיסכון?").

החל משנת 2004 משווקות תוכניות ביטוח חדשות המשלמות סכום הוני, המאפשרות בנוסף לזהות את גובה רכיב דמי הניהול שגובה חברת הביטוח. מרכיב הפיצויים מנוהל במסגרת קופת ביטוח שהיא קופת פיצויים אישית אשר חלים עליה התנאים הכלליים של תכנית הביטוח, למעט התנאים הנובעים מכוח חוק פיצויי פיטורים הגוברים על תנאי תכנית הביטוח.

כאמור החל משנת 2008 לא ניתן להפקיד כספים חדשים בקופת גמל לתגמולים ובקופת גמל אישית לפיצויים.

הכותב הינו הבעלים והאקטואר הראשי של "שווי פנימי", משנת 2010. משנת 2006 עורך חוות דעת אקטואריות, יועץ לתאגידים פיננסיים ולחברות ציבוריות ומתמנה ע"י בתי משפט ובתי דין אקטואר וכמעריך שווי מוסמך.

הנושאים בהם הכותב עוסק: הערכות שווי תאגידים ועסקים, נכסים בלתי מוחשיים וקניין רוחני, נגזרים, אופציות ומכשירים פיננסיים מורכבים, מוניטין, נכסי קריירה ופערי השתכרות, זכויות פנסיוניות, סוציאליות ופיננסיות ועוד.

הכותב הינו חבר מלא בלשכת מעריכי השווי והאקטוארים הפיננסיים בישראל, F.I.L.A.V.F.A. ובאגודה העולמית לאקטוארים בניו-ג'רזי. בנוסף, התמודד על תפקיד האקטואר הראשי לאזור ועבר בהצלחה את כל שלבי המכרז.

אדם המרוויח 10,000 ₪ בחודש ומפריש 7% לביטוח מנהלים, כלומר 700 ₪ בחודש, מקבל זיכוי מס – מסכום מס ההכנסה שהוא אמור לשלם, מופחת לו סכום מסוים כהטבה.

זוהי ההטבה שמקבלים השכירים. הם אינם צריכים ללכת למס הכנסה כדי לקבל אותם אלא היא נעשית באמצעות המעסיק, כך שאם יש לכם ביטוח מנהלים – אתם מקבלים את הטבת המס.

חשוב, עם זאת, שההפרשות יהיו מתואמות לשינויים הרבים הנערכים בתקנות מס הכנסה, כדי שלא יהיו לכם ללא ידיעתכם הפרשות שאינן מזכות בהטבות מס.

את ניכוי המס מקבל מי שחוסך בקופת גמל לעצמאים. נסביר רק, כי כאשר מדובר בניכוי מס, את אותם 700 ₪ שמפריש המבוטח, מורידים לו מהשכר ברוטו לצורך חישוב תשלום המס, כך שאם הוא היה אמור לשלם מס על 10,000 ₪, הוא ישלם מס רק על 9,300 ₪.

קופת ביטוח לתגמולים

קופת ביטוח לתגמולים היא מכשיר חיסכון פנסיוני, בדומה לקופת גמל לתגמולים, שמשלמת את הכספים שנצברו לזכות החוסך בסכום חד-פעמי בהגיעו לגיל פרישה או לזכאים להם לאחר מותו. תוכניות ביטוח אלו מאושרות לשיווק לעצמאים ולשכירים. כספי החיסכון נצברים בחשבון קופת הגמל, בניכוי דמי ניהול ועלות הכיסויים הביטוחיים, ובתוספת רווחי השקעה, כפי שנקבעו בתנאי תכנית הביטוח. בתום תקופת הביטוח משולם לחוסך סכום חד-פעמי.

בדומה לתוכניות הביטוח מסוג קצבה, גם בתוכניות ביטוח אלו חלו שינויים במהלך השנים בדמי הניהול, בתנאי התוכנית ובמבנה התוכנית. תכניות הביטוח ההוניות הראשונות ששווקו על ידי חברות הביטוח מכונות "מעורב". תכניות אלו שילבו יחד עם מרכיב כיסוי למקרה מוות גם מרכיב של חיסכון לטווח ארוך.

בתוכנית מסוג "מעורב" משלם החוסך תשלום חודשי צמוד מדד מחירים לצרכן ובתמורה נרכש "סכום ביטוח" המשולם לחוסך עם הגיעו לגיל פרישה, או למוטביו אם נפטר במהלך תקופת הביטוח.

מ בחינת המבוטחים ישנם שני סוגים של פוליסות ביטוח מנהלים: פוליסה הונית ופוליסת קיצבה, שהן למעשה שתי שיטות לפיהן ניתן לקבל את כספי החיסכון.

המרכיב ההוני משמעותו קבלה של כספי החיסכון בסכום חד-פעמי לפי תנאי הפוליסה, כשהוא פטור ממס. מרכיב הקיצבה הוא הזכות לקבל את כספי החיסכון בקיצבה חודשית עם היציאה לגמלאות לפי מפתח שנקבע מראש (קרי, מקדמים). אותה קיצבה חייבת במס.

רבים מעדיפים כמובן, שכספי הביטוח שלהם יינתנו להם בסכום חד-פעמי ולא בקיצבה ארוכת שנים, ובמשך תקופה ארוכה מי שהיה לו ביטוח חיים העדיף את המסלול הזה.

ואולם, המדינה חדלה מלעודד את המסלול ההוני כיוון שהיא לא רוצה שהאזרחים יקבלו קיצבה חודשית בעת פרישתם ולא סכום חד-פעמי של כסף אותו הם עלולים לבזבז ולאחר מכן ליפול לנטל עליה.

עד לשנת 2008 המדינה הסדירה באופן ברור כמה כסף "מותר" להפריש לאפיק ההוני וכמה כסף "מותר" להפקיד למטרות קיצבה.

במילה "מותר" כוונתי היא שהמדינה נתנה הטבות מס למי שחוסך כסף לעתידו, אבל ההטבות האלו מוגבלות בתקרות ובסוגי ההפקדות. כך המדינה נהגה לתת הטבות מס קודם כל למי שמפקיד במסלולי קיצבה, ורק לאחר מכן למי שמפקיד במסלול הוני.

אעיר, כי ישנה גם תקרה כוללת של שכר שמעבר לה המדינה אינה נותנת הטבות מס. מי שמרוויח מעל לגובה תקרה זו, המשתנה אחת לכמה חודשים, יכול כמובן להמשיך ולהפריש כספים לביטוחי המנהלים, אבל הוא לא יקבל הטבות מס מהמדינה.

ההטבת המס: ניכוי או זיכוי?

מדובר בשני צדדים של אותו המטבע. הטבה הניתנת כניכוי מס היא למעשה הפחתה מההכנסה החייבת במס של המבוטח. זיכוי במס הוא הפחתה ישירה מתשלום המס ויש לכך משמעויות.